

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ

*Гончаров В.М., д.е.н., професор; Білоусова М.М., аспірантка
Луганський національний аграрний університет*

В статті проаналізовані підходи до визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість підприємств» і надано власне визначення. Класифіковано фактори інвестиційної привабливості, виділені та охарактеризовані складові зовнішніх та внутрішніх чинників. Доповнено внутрішні фактори шляхом введення до їх складу інформаційної складової, що включає в себе наявність програмного забезпечення для оцінки рівня інвестиційної привабливості та веб-сайту в мережі Інтернет.

The article analyzes the approaches to the definition of the term "investment attractiveness of enterprises" and given its own definition of the concept. Classified investment attractiveness factors, isolated and characterized by external and internal factors. Supplemented by internal factors include the information component of their composition, which implies the presence of the software to evaluate the level of investment prospects and a website on the Internet.

Постановка проблеми. В сучасних умовах дуже гостро стоїть проблема недостатнього забезпечення інвестиціями аграрних підприємств. Динаміка економічного зростання суб'єкту господарювання багато в чому зумовлена рівнем його інвестиційної привабливості. Важливим етапом формування інвестиційної привабливості підприємства є більш детальне визначення сутності даного поняття та класифікації факторів впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням інвестиційної привабливості підприємств займались широке коло науковців, серед яких слід виділити І.А. Бланка, В.І. Богачова, Н.П. Макарій, Є.М. Рудніченко, В.Г. Ткаченко, та ін.

Постановка завдання. Метою статті є визначення сутності інвестиційної привабливості підприємств і дослідження факторів впливу, що дозволить ефективно управляти рівнем інвестиційної привабливості підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна література до теперішнього часу не дає єдиного уявлення про сутність поняття «інвестиційна привабливість» і її взаємозв'язках з фінансовим станом і фінансовою стійкістю підприємства.

Під «інвестиційною привабливістю» Г.В. Козаченко розуміє сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, сприяючих або перешкоджаючих процесу інвестування [8].

С.Б. Довбня під інвестиційною привабливістю підприємства розуміє набір характеристик фінансової стійкості і економічної ефективності підприємства [5].

Інвестиційна привабливість, як підкреслює М.М. Крейніна, залежить від показників, які характеризують фінансовий стан. Але якщо звзвити проблему, інвесторів цікавлять показники, що впливають на прибутковість капіталу підприємства, курс акцій, рівень виплачуваних дивідендів. [9, с. 47]

В цілому ми поділяємо думку М.М. Крейніної про існуючий взаємозв'язок між фінансовим станом підприємства та інвестиційною привабливістю. Але слід підкреслити, що інвестиційна привабливість – самостійна економічна категорія, яка характеризується не тільки фінансовим станом підприємства, курсом акцій та рівнем виплачуваних дивідендів.

Інвестиційна привабливість формується завдяки конкурентоспроможності продукції, клієнтоорієнтованості підприємства, успішному налагодженню контактів з інвесторами.

Під інвестиційною привабливістю І. Бланк розуміє інтегральну характеристику окремих підприємств – об'єктів майбутнього інвестування, з позицій перспективності розвитку, обсягу і перспектив збуту продукції, ефективності використання активів та їх ліквідності, стану платоспроможності і фінансової стійкості. І. Бланк розглядає оцінку потенційних і перспективних об'єктів інвестування за допомогою методів маркетингового і фінансового аналізу і наголошує на необхідності інтегрованого узагальнення результатів оцінки. Таке трактування може бути використано тільки щодо вивчення привабливості підприємств в контексті перспектив здійснення фінансових інвестицій. В умовах обмеження інвестиційних ресурсів вона не враховує оцінки ефективності окремих об'єктів реального інвестування.[1]

На думку Н.П. Макарій, інвестиційна привабливість підприємства – це справедлива кількісна та якісна характеристика зовнішнього та внутрішнього середовища об'єкта [10, с.52].

Ми частково погоджуємось з таким трактуванням, адже існує необхідність уточнення напрямків дослідження інвестиційної привабливості на підприємстві.

С.В. Юхимчук та С.Д. Супрун [13, с.82] відзначають, що ППП – це фінансово-майновий стан підприємства, ефективність використання його ресурсів, а також якісні характеристики: професійні здібності керівництва, галузева та регіональна приналежність підприємства, стадія життєвого циклу, добросовісність підприємства як партнера.

Дане визначення, на нашу думку, є цілком правильним і не потребує доповнення.

Інвестиційна привабливість [11, с.175] – це також й сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування національної економіки на макро-, мезо- та мікрорівнях. Інвестиційна привабливість розглядається на рівні країни, галузі, підприємства.

У табл. 1 для більш наглядного розуміння представлені деякі підходи до визначення інвестиційної привабливості.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що поняття «інвестиційна привабливість підприємства» характеризується системою чинників, що включає платоспроможність підприємства, стійкість фінансового стану, структуру виробництва, якість та асортимент продукції, ефективність використання сучасних інформаційних технологій для налагодження контактів з інвесторами.

Підходи до визначення інвестиційної привабливості

Визначення	Автор
Інвестиційна привабливість – це рівень задоволення фінансових, торгівельних, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора стосовно інвестування конкретного підприємства	Чупіс А.В. [14, с. 17]
Інвестиційна привабливість – сукупність об'єктивних ознак, властивостей, засобів, що зумовлюють потенційний платоспроможний попит на інвестиції	Рудніченко Є.М. [12, с. 48]
Поняття «інвестиційна привабливість підприємства» має різний зміст для кредитора (банку) та інвестора (акціонера). Якщо для банку інвестиційна привабливість підприємства визначається його платоспроможністю, то для акціонера - ефективністю господарської діяльності (прибутком на сукупні активи)	Щиборщ [15]
Інвестиційна привабливість - це інтегральна характеристика окремих підприємств, галузей, регіонів, країни в цілому з позицій перспективності розвитку, дохідності інвестицій та рівня інвестиційних ризиків	Бондарь В.М. [2, с. 149]
Інвестиційна привабливість підприємства - це сукупність характеристик його виробничої, комерційної, фінансової і управлінської діяльності та особливостей інвестиційного клімату, що свідчать про доцільність здійснення інвестицій в нього	Євтушенко С.О. [6]
Інвестиційна привабливість підприємства – це збалансована система інтегральних та комплексних показників доцільності вкладання капіталу інвестором в об'єкт інвестування, яка відображає сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування.	Брюховецька Н.Ю. [3]

Під «інвестиційною привабливістю підприємств» ми розуміємо модель кількісних та якісних показників, які характеризують не тільки фінансово-економічний стан підприємства, а й рівень маркетингового, кадрового, інфраструктурного, правового забезпечення та ефективність використання сучасних інформаційних технологій для налагодження контактів з інвесторами.

Для того щоб адекватно і ефективно управляти інвестиційною привабливістю підприємств, необхідно вміти максимально точно оцінювати вплив окремих чинників інвестиційної привабливості.

Оскільки в різних наукових джерелах не існує одностайного визначення чинників впливу на інвестиційну привабливість підприємств, то необхідно провести аналіз, який допоможе встановити чітку структуру інвестиційної привабливості підприємств.

Класифікуючи чинники, що впливають на інвестиційну привабливість України, С. Буткевич [4] поділяє їх на дві групи: позитивні та негативні. До позитивних чинників відповідно увійшли наступні: розвинута виробнича інфраструктура, місткий ринок, сприятливі природні умови, велика чисельність населення, високий рівень кваліфікації кадрів, низький рівень конкуренції. До негативних - нерозвинений фінансовий ринок, низький рівень гарантій для іноземних інвесторів, низькі темпи приватизації, довга процедура реєстрації підприємств, низький рівень економічної безпеки, негативний міжнародний рейтинг. Незважаючи на деяку категоричність формування негативних

чинників, слід зазначити, що саме на такий їх набір дуже часто вказує більшість зарубіжних рейтингових агенцій.

Нами була надана характеристика чинників, що впливають на інвестиційну привабливість підприємств (див. табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика чинників, що впливають на інвестиційну привабливість підприємств

Чинники	Складові даного чинника
<i>Внутрішні</i>	
Фінансово-економічний стан підприємств	основні показники фінансово-економічної діяльності підприємства
Безпека вкладень	інвестиційний ризик, фінансовий ризик
Виробничо-технологічні	продуктивність праці, рівень розвитку виробництва, використані технології, наявність основних фондів
Інституціональний	організаційно-правова форма, особливості функціонування, правовий статус, специфіка органів управління, якість управління
Інформаційний	наявність сучасного програмного забезпечення (програми для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, оцінки рівня інвестиційної привабливості; веб-сайт в мережі Інтернет)
Ділова репутація	історія економічної діяльності підприємства
<i>Зовнішні</i>	
Соціальні	демографічна ситуація в країні, попит споживачів
Політична ситуація в країні	бюджетно-податкова політика, грошово-кредитна, амортизаційна, цінова, валютна, інноваційна політика, нормативне законодавче регулювання
Конкуренції	стан конкуренції галузевого ринку, наявність рівних конкурентів
Інфраструктурні	близьке розташування підприємства до основних джерел сировини та споживачів продукції
Ринкові	розмір ринку, темп зростання його потенціалу, циклічність попиту, еластичність цін, прибутковість, диференціація продукту
Технологічні	рівень технічних нововведень у галузі, складність продукції і виробництва, капіталоемкість і наукоємкість продукції

Джерело: розробка автора

Отже, згідно даних табл. 2, нами були визначені основні чинники, що впливають на інвестиційну привабливість як зсередини підприємства, так і зовні. Наголошено на активній участі держави в регулюванні інвестиційних процесів. Особливу увагу приділено інформаційним технологіям як основі інвестиційної привабливості.

Висновки. В результаті дослідження було удосконалено визначення поняття «інвестиційна привабливість підприємств» як модель кількісних та якісних показників, які характеризують не тільки фінансово-економічний стан підприємства, а й рівень маркетингового, кадрового, інфраструктурного,

правового забезпечення та ефективність використання сучасних інформаційних технологій для налагодження контактів з інвесторами. Досліджено чинники інвестиційної привабливості підприємств та доповнено шляхом введення до складу внутрішніх – інформаційні чинники, що включають в себе наявність програмного забезпечення для оцінки рівня інвестиційної привабливості та веб-сайту в мережі Інтернет.

Література:

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент: учебный курс / И.А. Бланк. – К.: Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. - 448 с.
2. Бондарь В.Н. Противодействие коррупции на муниципальном уровне/ В.Н. Бондарь – М.: Волтерс Клувер, 2008. – 272 с.
3. Брюховецка Н.Ю. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик / Н.Ю. Брюховецька, О.В. Хасанова // Економіка промисловості. – Донецьк, 2009 . - №44. – С. 110-117.
4. Буткевич С. А. Инвестиционная привлекательность аграрного сектора экономики : [монография] / С. А. Буткевич. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2004. – 251 с.
5. Довбня С.Б. Методичні засади формування інвестиційної привабливості підприємства / С.Б. Довбня // Ек. вісник нац. гірн. Ун-ту. – К., 2007. - №4. – с.43-50.
6. Євтушенко С.О. Організаційно-економічні фактори підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук за спеціальністю 08.06.02 – «Підприємництво, менеджмент і маркетинг» / С.О. Євтушенко. - Харків, 2001.- 20 с.
7. Инвестиционные и инновационные процессы в АПК в условиях аграрной реформы: Монография / Под общей редакцией профессора В.Г. Ткаченко и профессора В.И. Богачева. – Луганск: Книжковий світ, 2010. – 272 с.
8. Козаченко Г.В. Инвестиційний менеджмент: монографія / Г.В. Козаченко. – Луганськ: вид-во СНУ. – 1999. – 156 с.
9. Крейнина М.Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве и торговле / М.Н. Крейнина. – М.: Дело и Сервис, 1994. – 256 с.
10. Макарий Н.П. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств / Н.П. Макарий // Економіст.- К.: ПП «Колегіум», 2001. - № 10. - С. 52.
11. Примак Т.О. Економіка підприємств / Т.О. Примак.- К., 1999. - С. 95-106.
12. Рудніченко Є.М. Інвестиційний менеджмент: навч. посібник/ Є.М. Рудніченко, Є.Г. Рясних, Н.І. Гавловська. – Хмельницький: ХНУ, 2010. – 415 с.
13. Супрун С.Д. Оцінка ефективності інвестиційних проектів підприємств / С.Д. Супрун // Фінанси України.- К., 2003.- № 4.- С.82-87.
14. Чупіс А.В. Інвестування в аграрній сфері / А.В. Чупіса. – Суми: Довкілля, 2002. - 244 с.
15. Щиборщ К.В. Оценка инвестиционной привлекательности предприятий / К.В. Щиборщ // Банковские технологии.- М., 2000. - №4. - С. 32-36.